

อาจารย์พิเศษในวิทยาลัยชุมชน : ภาพรวมระดับประเทศ

เจมส์ ซี พาล์มเมอร์

ในรอบทศวรรษ 1970-1979 มีนักวิเคราะห์ที่มีสายตายาวไกลได้กล่าวไว้ว่า **ตราบโดก็** ตามที่ไม่มีกฎหมายหรือการตกลงที่เกิดจากการเจรจาต่อรองร่วมกัน ผู้บริหารวิทยาลัยชุมชนก็จะจ้างอาจารย์พิเศษหรืออาจารย์ที่สอนไม่เต็มเวลา (part - time faculty) ที่สามารถจ้างได้ในราคาไม่แพงมาสอนในสถานศึกษาของตนมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ และกาลเวลาก็ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าคำกล่าวนั้นเป็นจริง ปัจจุบันวิทยาลัยชุมชนที่ใช้เวลาเรียน 2 ปี มีจำนวนอาจารย์พิเศษมากขึ้นทุกที ในขณะที่อาจารย์ประจำมีน้อยมาก

การใช้อาจารย์พิเศษในวิทยาลัยชุมชนได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะกว่า 30 ปีที่ผ่านมา จากร้อยละ 38 ในปี 1962 เป็นร้อยละ 40 ในปี 1971 ร้อยละ 50 ในปี 1974 และร้อยละ 64 ในเทอมฤดูใบไม้ร่วง 1995 อาจารย์พิเศษในเทอมดังกล่าวของปี 1995 มากกว่าจำนวนอาจารย์พิเศษในวิทยาลัยเอกชน และวิทยาลัยที่ใช้เวลาเรียน 4 ปี ในช่วงเวลาเดียวกันอย่างเห็นได้ชัด เพราะจากการสำรวจพบว่ามีผู้สอนพิเศษในวิทยาลัยเอกชน และวิทยาลัยที่ใช้เวลาเรียน 4 ปี เพียงร้อยละ 39 และร้อยละ 24 ตามลำดับ

บทความนี้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจระดับประเทศเกี่ยวกับผู้สอนในระดับหลังมัธยมในปี 1993 (*The 1993 National Survey of Postsecondary Faculty* หรือ *NSOPF-93*) ที่จัดทำโดย *US Department of Education* อันเป็นข้อมูลล่าสุดที่มีอยู่ ในการสำรวจดังกล่าว ผู้สำรวจจะถามคำถาม 5 ข้อ เกี่ยวกับอาจารย์พิเศษของวิทยาลัยชุมชนของอเมริกา คำถาม 5 ข้อ ได้แก่

1. การว่าจ้างอาจารย์พิเศษมีความแตกต่างกันในเขตต่าง ๆ ในสาขาวิชาต่าง ๆ และในสถาบันการศึกษาที่มีขนาดต่างกัน อย่างไร
2. อาจารย์พิเศษและอาจารย์ประจำมีความแตกต่างกันด้านอายุ เพศ และเชื้อชาติ หรือไม่
3. อาจารย์พิเศษมีปริมาณงานวิชาการมากน้อยเท่าใด (งานวิชาการดังกล่าว หมายถึง การสอนแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนนอกชั้นเรียน) และอาจารย์พิเศษจะทำงานสอนนานเท่าไร
4. อาจารย์พิเศษมีงานอื่นทำในขณะที่ทำงานสอนหรือไม่อย่างไร

5. มีผู้อาจารย์พิเศษมากน้อยเท่าใดที่ทำงานสอนเพราะหางานเต็มเวลาทำไม่ได้ และอาจารย์พิเศษที่เลือกจะทำงานเต็มเวลามากกว่า (แต่ต้องทำงานไม่เต็มเวลา เพราะหางานประจำเต็มเวลาทำไม่ได้) และอาจารย์พิเศษลักษณะอื่น ๆ มีความแตกต่างกันอย่างไร

ความแตกต่างของการว่าจ้างอาจารย์พิเศษ

การว่าจ้างอาจารย์พิเศษ เมื่อนำมาเฉลี่ยในระดับประเทศแล้ว จะไม่สามารถเห็นความแตกต่างระหว่างเขตต่าง ๆ ของประเทศได้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลของ NSOPF-93 พบว่า อัตราการว่าจ้างอาจารย์พิเศษ มีตั้งแต่ร้อยละ 54 ในเขตรัฐที่เป็นที่ราบ ถึงร้อยละ 66.2 ในเขต Mid-East ของอเมริกา ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 1 ข้อมูลจากรัฐ 10 รัฐที่มีจำนวนผู้เรียนในวิทยาลัยชุมชนมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 61 ของผู้เรียนในระดับดังกล่าวทั่วประเทศ) แสดงให้เห็นความแตกต่างของจำนวนอาจารย์พิเศษในแต่ละรัฐ คือ มีตั้งแต่ร้อยละ 64 ในรัฐนิวยอร์กและโอไฮโอ ถึงร้อยละ 73 ในรัฐฟลอริดา ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนอาจารย์พิเศษในวิทยาลัยชุมชนของอเมริกา (ร้อยละของจำนวนทั้งหมด) จำแนกตามเขต เทอมฤดูใบไม้ร่วง 1992

เขต	จำนวนอาจารย์พิเศษ (%)	จำนวนอาจารย์ประจำ (%)
นิวอิงแลนด์	42.8	57.2
Mid-East	33.8	66.2
เขตทะเลสาบทั้งห้า	37.3	62.7
เขตที่ราบ	46.0	54.0
Southeast	41.3	58.7
Southwest	35.7	64.3
รัฐแถบเทือกเขาร็อกกี้	42.2	57.8
Far West	35.6	64.4

แหล่งที่มา : NSOPF-93

ผู้ตอบคำถาม คือ ผู้ที่รับผิดชอบในการสอนในวิทยาลัยชุมชน

ตารางที่ 2 จำนวนอาจารย์พิเศษในวิทยาลัยชุมชนของอเมริกา ใน 10 รัฐ ที่มีผู้เรียนมากที่สุด (ร้อยละของจำนวนทั้งหมด) เทอมฤดูใบไม้ร่วง 1995

รัฐ	จำนวนอาจารย์ พิเศษ (%)	จำนวนอาจารย์ ประจำ (%)
อาริโซนา	36.0	64.0
แคลิฟอร์เนีย	31.0	69.0
ฟลอริดา	27.0	73.0
อิลลินอยส์	28.0	72.0
มิชิแกน	33.0	67.0
นิวยอร์ก	36.0	64.0
คาโรไลนาเหนือ	28.0	72.0
โอไฮโอ	36.0	64.0
เท็กซัส	33.0	67.0
วอชิงตัน	35.0	65.0

แหล่งที่มา : ศูนย์ข้อมูลสถิติการศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับผู้สอนในระดับหลังมัธยม เทอมฤดูใบไม้ร่วง 1995

อัตราการว่าจ้างอาจารย์พิเศษยังแตกต่างกันตามขนาดของวิทยาลัยด้วย ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 3 ในเทอมฤดูใบไม้ร่วง ปี 1992 วิทยาลัยชุมชนที่มีผู้เรียนมากกว่าจะจ้างอาจารย์พิเศษมากกว่า ข้อค้นพบนี้อาจสะท้อนให้เห็นว่าสถาบันการศึกษาในเมืองใหญ่ที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยและบริษัทใหญ่ ๆ จะได้เปรียบในการหาผู้สอนที่มีคุณสมบัติระดับปริญญามาเป็นอาจารย์พิเศษได้ง่าย

อัตราการว่าจ้างอาจารย์พิเศษแตกต่างตามสาขาวิชาด้วย เช่น อาจารย์พิเศษในสาขาพยาบาลศาสตร์มีประมาณร้อยละ 29 เมื่อเทียบกับผู้สอนประเภทเดียวกันในสาขาวิชากฎหมายที่มีอยู่ถึงร้อยละ 91 ในเทอมฤดูใบไม้ร่วง ปี 1992 และจากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าอาจารย์พิเศษจะเป็นบุคลากรส่วนใหญ่ที่สอนในทุกสาขาวิชา ยกเว้นใน 3 สาขาวิชาในลำดับท้ายของตารางดังกล่าว

ตารางที่ 3 จำนวนอาจารย์พิเศษในวิทยาลัยชุมชน (ร้อยละของจำนวนทั้งหมด)
จำแนกตามจำนวนผู้เรียน เทอมฤดูใบไม้ร่วง 1992

จำนวนผู้ลงทะเบียน เรียน (คิดเทียบเท่าเป็น ผู้เรียนเต็มเวลา)	จำนวนอาจารย์ ประจำ (%)	จำนวนอาจารย์ พิเศษ (%)
563 หรือน้อยกว่า	50.2	49.8
564-1,423	41.1	58.9
1,424-3,574	41.8	58.2
3,575-8,272	37.3	62.7
มากกว่า 8,272	31.7	68.3

แหล่งที่มา : NSOPF-93

ผู้ตอบคำถาม คือ ผู้ที่รับผิดชอบในการสอนในวิทยาลัยชุมชน

ตารางที่ 4 จำนวนอาจารย์พิเศษในวิทยาลัยชุมชนของอเมริกา (ร้อยละของ
จำนวนทั้งหมด) จำแนกตามสาขาวิชา เทอมฤดูใบไม้ร่วง 1992

สาขาวิชา	จำนวนอาจารย์ ประจำ (%)	จำนวนอาจารย์ พิเศษ (%)
กฎหมาย	9.0	91.0
ปรัชญาและศาสนา	22.0	78.0
วิชาชีพด้านวิทยาศาสตร์ สุขภาพ	24.3	75.7
ภาษาต่างประเทศ	25.1	74.9
ศิลปกรรมศาสตร์	26.3	73.7
ครุศาสตร์	28.0	72.0
คณิตศาสตร์ และสถิติ	29.8	70.2
จิตวิทยา	30.5	69.5
การสื่อสาร	31.7	68.3
คอมพิวเตอร์	31.9	68.1
โปรแกรมอื่น ๆ ที่เหลือ	34.6	65.4

สาขาวิชา	จำนวนอาจารย์ ประจำ (%)	จำนวนอาจารย์ พิเศษ (%)
วิชาด้านสังคมศาสตร์ อื่น ๆ	36.3	63.7
ธุรกิจ	36.9	63.1
วิชาด้านการศึกษาอื่น ๆ	38.3	61.7
ภาษาอังกฤษและ วรรณคดี	38.5	61.5
โปรแกรมด้านอาชีพ อื่น ๆ	41.4	58.6
วิทยาศาสตร์ชีวภาพ	43.0	57.0
วิศวกรรมศาสตร์	43.3	56.7
วิทยาศาสตร์กายภาพ	44.6	55.4
วิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาอื่น ๆ	44.6	55.4
ประวัติศาสตร์	45.7	54.3
เศรษฐศาสตร์	46.2	53.8
สังคมวิทยา	47.0	53.0
รัฐศาสตร์	55.5	44.5
เกษตรศาสตร์/ คหกรรมศาสตร์	59.0	41.0
พยาบาลศาสตร์	71.1	28.9

แหล่งที่มา : NSOPF-93

ผู้ตอบคำถาม คือ ผู้ที่รับผิดชอบในการสอนในวิทยาลัยชุมชน

ความแตกต่างเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล

อาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษในวิทยาลัยชุมชนแทบจะไม่มี ความแตกต่างกันเลยเกี่ยวกับเรื่อง เพศ และเชื้อชาติ จากข้อมูลในทอมกดูไปไม่ร่วง 1992 พบว่า มีอาจารย์พิเศษที่เป็นผู้หญิงร้อยละ 42.7 และอาจารย์ประจำที่เป็นผู้หญิงร้อยละ 43.5 ในส่วนที่เกี่ยวกับเชื้อชาติ การสำรวจพบว่า มีอาจารย์พิเศษที่เป็นชนกลุ่มน้อยร้อยละ 11.8 และอาจารย์ประจำที่เป็นชนกลุ่มน้อยร้อยละ 13.9 ในด้านอายุโดยรวม อาจารย์พิเศษจะมีอายุน้อยกว่าอาจารย์ประจำ โดยมีอายุอยู่ในกลุ่มที่ต่ำกว่า 44 ปีถึงประมาณร้อยละ 50 ในขณะที่อาจารย์ประจำที่มีอายุในกลุ่มดังกล่าว มีเพียงร้อยละ 33 ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า วิทยาลัยชุมชนมีแนวโน้มที่จะจ้างผู้ที่ยังใหม่ ๆ เป็นอาจารย์พิเศษ ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ เชื้อชาติ และอายุ จะแสดงไว้ในตารางที่ 5

จากตารางที่ 5 เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างปี 1992 และ 1995 จะเห็นได้ว่า มีการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรของผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนน้อยมาก จำนวนผู้หญิงในกลุ่มอาจารย์พิเศษในวิทยาลัยชุมชนเพิ่มจากร้อยละ 42.7 เป็นร้อยละ 49.3 และเพิ่มจากร้อยละ 43.5 เป็นร้อยละ 46.5 ในกลุ่มอาจารย์ประจำ ในส่วนที่เกี่ยวกับเชื้อชาติ จำนวนอาจารย์พิเศษที่เป็นชนกลุ่มน้อยเพิ่มจากร้อยละ 11.8 เป็นร้อยละ 14.9 แต่อาจารย์ประจำที่เป็นชนกลุ่มน้อย ลดลงจากร้อยละ 13.9 เป็นร้อยละ 13 ความแตกต่างดังกล่าวหากมีแนวโน้มเป็นเช่นนี้ต่อไป ย่อมแสดงถึงปัญหาเรื่องความเสมอภาคระหว่างชนผิวขาวและชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะในเรื่องการได้รับโอกาสในการทำงาน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ เรื่อง อายุ เพศ และ เชื้อชาติ ในเทอมฤดูใบไม้ร่วง ปี 1992 และ 1995

ตัวแปร	อาจารย์ประจำ (%)		อาจารย์พิเศษ (%)	
	1992	1995	1992	1995
อายุ				
มากกว่า 35 ปี	6.8	-	16.1	-
35-44	26.4	-	33.6	-
45-54	42.4	-	30.3	-
55-64	21.3	-	13.9	-
65 หรือมากกว่า	3.1	-	6.2	-
รวม	100		100	
เชื้อชาติ				
ชนกลุ่มน้อย	13.9	13.0	11.8	14.9
ผิวขาว	86.1	87.0	88.2	84.1
รวม	100	100	100	100
เพศ				
ชาย	56.5	53.5	57.3	50.7
หญิง	43.5	46.5	42.3	49.3
รวม	100	100	100	100

- แหล่งที่มา: 1. ข้อมูลสำหรับเทอมฤดูใบไม้ร่วง 1992 มาจาก NSOPF-93 ผู้ตอบคำถาม คือ ผู้ที่ทำการสอนในวิทยาลัยชุมชน
2. ข้อมูลสำหรับเทอมฤดูใบไม้ร่วง 195 มาจาก Roey และ Rak (1998, หน้า 13-17 หน้า B-19 และ B-20)

ปริมาณงาน และระยะเวลาการว่าจ้าง

อาจารย์พิเศษในวิทยาลัยชุมชนสอนผู้เรียน 42 คนโดยเฉลี่ย ในเทอมฤดูใบไม้ร่วง ปี 1992 คิดเป็น 137.8 หน่วยกิต/ชั่วโมง ปริมาณงานของอาจารย์พิเศษแตกต่างกันตามสาขาวิชาที่สอน 9 ใน 10 สาขาวิชาที่มีปริมาณงานต่ำสุด (คิดจากจำนวนผู้เรียนในแต่ละชั้น) จะอยู่ในกลุ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และในทางตรงกันข้าม 9 ใน 10 สาขาวิชาที่มีปริมาณงานสูงสุดจะอยู่ในกลุ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับ ศิลปะและวิทยาศาสตร์ ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 6

จากตารางที่ 6 จะพบว่า อาจารย์ประจำในวิทยาลัยชุมชนโดยเฉลี่ยจะสอนผู้เรียนมากกว่าอาจารย์พิเศษ 2.5 เท่า คิดเป็นจำนวนหน่วยกิต/ชั่วโมงมากกว่า 2.7 เท่า อาจารย์ประจำมีปฏิสัมพันธ์นอกชั้นเรียนกับผู้เรียนมากกว่า จากการสำรวจพบว่า อาจารย์ประจำร้อยละ 82.6 รายงานว่ามีปฏิสัมพันธ์นอกห้องเรียนกับผู้เรียนโดยเฉลี่ย 5.5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในขณะที่อาจารย์พิเศษรายงานว่า มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนนอกห้องเรียนประมาณ 3.8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ความแตกต่างมีมากขึ้นในส่วนที่เกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงที่ผู้สอนอยู่ปฏิบัติงานในสถานที่ทำงาน ร้อยละ 96.7 ของอาจารย์ประจำมีเวลาทำงานที่สม่ำเสมอแน่นอน ในขณะที่มีอาจารย์พิเศษที่ทำงานสม่ำเสมอแน่นอน เพียงร้อยละ 41.6 ในส่วนที่เกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ พบว่าอาจารย์ประจำมีชั่วโมงทำงานโดยเฉลี่ย 8.4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ อาจารย์พิเศษมีชั่วโมงทำงานเฉลี่ย 6.8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

อาจารย์พิเศษเป็นจำนวนมากได้รับการว่าจ้างเป็นเวลานาน ถึงแม้ว่าจะมีปฏิสัมพันธ์นอกห้องเรียนกับผู้เรียนจำกัดมาก (ดูจากตารางที่ 7) ในเทอมฤดูใบไม้ร่วง 1992 อาจารย์พิเศษร้อยละ 20.1 และ ร้อยละ 22.9 ได้รับการว่าจ้างให้ปฏิบัติงานในวิทยาลัยชุมชนเป็นเวลา 10 ปี หรือมากกว่า และ 5-9 ปีตามลำดับ อาจารย์ที่สอนพิเศษ (ถึงแม้ว่าจะอยากสอนแบบเต็มเวลามากกว่า) จะได้รับการว่าจ้างนานมาก ถึงแม้ว่าพวกเขาเหล่านี้จะมีปฏิสัมพันธ์นอกห้องเรียนกับผู้เรียนจำกัดมาก ลักษณะดังกล่าวนี้อาจนำไปสู่ข้อสงสัยเรื่องคุณภาพการเรียนการสอนในสถานศึกษาดังกล่าวได้

การทำงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอนในวิทยาลัยชุมชน

มักเชื่อกันว่า อาจารย์พิเศษจะสามารถนำประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการทำงานในธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่มีประโยชน์มาสู่ชั้นเรียน แต่จากการสำรวจพบว่า มีอาจารย์พิเศษเพียงร้อยละ 34.2 เท่านั้น ที่ทำงานอื่น ๆ เป็นงานประจำที่ไม่ใช่งานสอน ในสถานประกอบการอื่น ๆ นอกเหนือจากโรงเรียน วิทยาลัย ที่ใช้เวลา 4 ปี และวิทยาลัยชุมชนอื่น (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 8) มีอาจารย์พิเศษประมาณร้อยละ 20.6 ที่รายงานว่าไม่มีงานอื่น ๆ ทำนอกเหนือจากงานสอนที่วิทยาลัยชุมชน ร้อยละ 14.9 มีตำแหน่งงานสอนพิเศษที่อื่น ร้อยละ 15.2 สอนประจำที่โรงเรียนอื่น ๆ (โดยเฉพาะที่โรงเรียน K-12) และอีกร้อยละ 11.6 ที่มีงานพิเศษอื่นและไม่ใช่งานสอน

จากตารางที่ 7 จะพบว่ารูปแบบของการทำงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอนในวิทยาลัยชุมชน จะแตกต่างกันไปตามสาขาวิชาที่สอน ผู้สอนในสาขาวิชาเกี่ยวกับอาชีพ (เช่น ธุรกิจ คอมพิวเตอร์ กฎหมาย และการค้า) จะมีการทำงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอนพิเศษในวิทยาลัยชุมชนมากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชา ศิลปะ และวิทยาศาสตร์ (เช่น ภาษาต่างประเทศ วรรณคดี และสังคมวิทยา) อาจารย์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับอาชีพจะมีงานประจำที่ไม่ใช่งานสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษามากกว่าผู้สอนในสาขาวิชาอื่น ๆ

อาจารย์พิเศษที่ต้องการสอนเต็มเวลามากกว่า

ปัญหาในตลาดแรงงานวิชาการสามารถอธิบายได้ว่าทำไมอาจารย์พิเศษจำนวนหนึ่งต้องรับงานสอนดังกล่าวทั้ง ๆ ที่ไม่พอใจ ในทอมฤดูใบไม้ร่วงปี 1992 มีอาจารย์พิเศษ ร้อยละ 47.8 ต้องสอนพิเศษ เพราะหางานประจำทำไม่ได้ (ดูตารางที่ 7) เมื่อพิจารณาตามสาขาวิชาแล้วพบว่าจำนวนอาจารย์พิเศษที่กล่าวว่าหางานประจำหรืองานเต็มเวลาทำไม่ได้ มีตั้งแต่ร้อยละ 29.6 ในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ จนถึงร้อยละ 75.4 ในสาขาวิชาประวัติศาสตร์และวิทยาศาสตร์ชีวภาพ จากการสำรวจพบว่าอาจารย์พิเศษที่ต้องการเป็นอาจารย์ประจำมากกว่าจะอยู่ในสาขาวิชาศิลปะและวิทยาศาสตร์มากกว่าสาขาวิชาที่เกี่ยวกับอาชีพ

NSOPF-93 ได้แสดงให้เห็นความแตกต่างอื่น ๆ ระหว่างผู้สอนที่จำใจต้องเป็นอาจารย์พิเศษและผู้สอนที่เต็มใจเป็นอาจารย์พิเศษหรือสอนแบบไม่เต็มเวลา (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 9) ผู้สอนกลุ่มที่ไม่เต็มใจจะประกอบไปด้วยผู้หญิง และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี ในจำนวนที่มากกว่า โดยเฉลี่ยแล้วจะสอนผู้เรียนจำนวนมากกว่า โดยคิดเป็นจำนวนหน่วยกิตและชั่วโมงที่มากกว่าด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับผู้สอนที่เต็มใจ ผู้สอนทั้ง 2 กลุ่มมีความต้องการที่จะทำงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอนในวิทยาลัยชุมชน แต่ผลปรากฏว่า ผู้สอนที่ไม่เต็มใจเป็นอาจารย์พิเศษมักมีงานอื่น ๆ ที่เป็นงานสอนพิเศษที่อื่น ๆ อีก

อาจารย์ที่ไม่เต็มใจทำงานพิเศษดูผิวเผินแล้ว น่าจะสามารถหาประสบการณ์การสอนได้จากงานที่ทำในขณะที่รองงานประจำอยู่ และคนกลุ่มนี้แสดงความต้องการที่จะเลือกทำงานวิชาการถ้ามีโอกาสเลือก อย่างไรก็ตาม คนกลุ่มนี้มีความรู้สึกที่ว่า งานดังกล่าวมีโอกาสก้าวหน้าน้อย ความมั่นคงในงานต่ำ ค่าตอบแทนต่ำ และมีความพึงพอใจในงานในภาพรวมต่ำอีกด้วย (แสดงไว้ในตารางที่ 9)

ตารางที่ 6 การปฏิสัมพันธ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการระหว่างอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษกับผู้เรียนในวิทยาลัยชุมชน
เทอมฤดูใบไม้ร่วงปี 1992

สาขาวิชา	จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ย		จำนวน ผู้เรียนเฉลี่ยใน ชั้นเรียน		การปฏิสัมพันธ์นอกชั้น เรียนกับผู้เรียน (%)		การปฏิสัมพันธ์นอกชั้นเรียน กับผู้เรียน (ชม./อาทิตย์)		ชั่วโมงทำงานสม่ำเสมอ ในการทำงาน		จำนวนชม.ทำงาน(ชม./ อาทิตย์)	
	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ
จำนวนผู้สอนทั้งหมด	374.34	137.81	102.83	42.10	82.55%	52.70%	5.45	3.75	96.67%	41.64%	8.41	6.83
ผู้สอนในสาขาวิชา: เกษตรศาสตร์/ คหกรรมศาสตร์	429.56	low n	129.21	low n	83.88	low n	8.94	low n	98.16	low n	7.88	low n
ธุรกิจ	340.06	112.59	104.15	36.68	84.40	43.42	5.24	3.33	96.59	29.09	8.75	7.02
การสื่อสาร	285.51	115.19	91.89	36.91	86.33	66.89	7.10	3.93	97.64	54.25	8.18	low n
ครุศึกษา	273.09	132.30	94.03	44.9	88.29	40.38	4.66	2.93	96.83	38.42	8.68	low n
วิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับ การศึกษา	346.02	117.19	118.22	40.98	81.03	47.19	5.63	3.72	96.31	43.28	10.07	6.26
วิศวกรรมศาสตร์	235.80	85.20	67.70	26.43	86.90	61.34	4.82	2.98	97.75	28.64	7.98	9.96
ศิลปกรรมศาสตร์	281.42	116.61	101.73	41.29	92.21	62.37	5.60	4.15	97.09	39.21	8.82	7.06
วิชาชีพด้านวิทยา- ศาสตร์สุขภาพ	low n	low n	low n	low n	low n	low n	low n	low n	low n	low n	Low n	low n

สาขาวิชา	จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ย		จำนวน ผู้เรียนเฉลี่ยใน ชั้นเรียน		การปฏิสัมพันธ์นอกชั้น เรียนกับผู้เรียน (%)		การปฏิสัมพันธ์นอกชั้นเรียน กับผู้เรียน (ชม./อาทิตย์)		ชั่วโมงทำงานสม่ำเสมอ ในการทำงาน		จำนวนชม.ทำงาน(ชม./ อาทิตย์)	
	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ
พยาบาลศาสตร์	473.55	118.12	76.64	29.62	83.13	56.42	4.69	4.40	99.15	40.64	8.99	low n
วิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับ วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	255.60	137.36	74.94	44.22	80.31	54.35	5.71	5.57	94.19	30.51	7.68	8.14
ภาษาอังกฤษและ วรรณคดี	360.26	152.46	108.33	45.10	84.04	61.02	5.18	3.10	98.96	50.82	8.13	5.37
ภาษาต่างประเทศ อื่น ๆ	507.82	140.14	104.93	37.88	91.04	64.17	3.53	3.42	93.54	61.54	6.74	5.91
ประวัติศาสตร์	489.45	166.43	145.46	52.99	89.72	61.83	5.50	3.53	96.70	49.39	8.93	4.13
ปรัชญาและศาสนา	low n	217.39	low n	59.48	low n	49.60	low n	low n	low n	58.97	low n	low n
กฎหมาย	low n	141.06	low n	35.62	low n	40.55	low n	3.32	low n	21.36	low n	low n
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	440.41	183.30	118.39	53.60	86.52	65.20	5.74	2.34	99.64	57.17	7.88	5.55
วิทยาศาสตร์ กายภาพ	362.43	181.37	99.03	47.29	84.24	38.22	4.86	3.24	96.30	62.67	7.24	4.45
คณิตศาสตร์และสถิติ	393.55	158.86	107.42	44.33	81.92	45.36	4.71	3.70	98.65	45.45	8.26	6.08
คอมพิวเตอร์	48.56	107.82	112.64	32.96	82.99	45.49	6.65	3.68	93.10	34.40	9.60	6.46
เศรษฐศาสตร์	401.22	low n	127.06	low n	72.17	low n	low n	low n	100.00	low n	7.78	low n

สาขาวิชา	จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ย		จำนวน ผู้เรียนเฉลี่ยใน ชั้นเรียน		การปฏิสัมพันธ์นอกชั้น เรียนกับผู้เรียน (%)		การปฏิสัมพันธ์นอกชั้นเรียน กับผู้เรียน (ชม./อาทิตย์)		ชั่วโมงทำงานสม่ำเสมอ ในการทำงาน		จำนวนชม.ทำงาน(ชม./ อาทิตย์)	
	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ	อาจารย์ ประจำ	อาจารย์ พิเศษ
รัฐศาสตร์	462.00	low n	146.90	low n	88.75	low n	6.89	low n	100.00	low n	11.14	low n
จิตวิทยา	499.58	198.76	155.22	182.84	84.31	56.84	5.06	3.21	97.81	48.31	8.42	5.40
สังคมวิทยา	1080.06	184.49	182.84	57.01	90.06	59.70	6.13	low n	98.17	65.72	7.85	low n
วิชาอื่น ๆ ในกลุ่ม สังคมศาสตร์	431.87	163.79	131.07	52.85	84.24	63.52	4.20	3.90	95.44	46.03	7.59	6.65
โปรแกรมด้าน อาชีพ	294.22	116.63	74.09	36.12	70.19	45.65	6.32	7.51	91.84	32.61	8.32	9.59
โปรแกรมอื่น ๆ ที่ เหลือ	267.71	110.05	85.06	38.44	72.53	55.74	6.45	2.89	95.29	34.74	7.25	7.83

แหล่งที่มา : NSOPF-93

ผู้ตอบคำถาม คือ ผู้ที่รับผิดชอบในการสอนในวิทยาลัยชุมชน

ตารางที่ 7 ลักษณะการว่าจ้างอาจารย์พิเศษในวิทยาลัยชุมชน จำแนกตามสาขาวิชา เทอมฤดูใบไม้ร่วง 1992

สาขาวิชา	น้อยกว่า 5 ปี	5-9 ปี	มากกว่า 10 ปี	ผู้ที่ทำงาน พิเศษเพราะหา งานประจำ ไม่ได้ (%)	ผู้สอนที่ไม่มี งานอื่นนอก เหนือจากงาน ที่วิทยาลัย (%)	ลักษณะการว่าจ้างในการทำงาน อื่น ๆ นอกเหนือจากงานที่ วิทยาลัย		สถานที่ทำงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือ จากงานสอนที่วิทยาลัย		ประเภทของงานอื่น ๆ ที่ นอกเหนือจากงานที่วิทยาลัย	
						งานประจำ (%)	งานพิเศษ (%)	สอนที่สถาบัน การศึกษาระดับ หลังมัธยมศึกษา อื่น ๆ (%)	ทำงานที่อื่น (%)	งานสอน (%)	งานอื่น ๆ (%)
เกษตรศาสตร์/ คหกรรมศาสตร์	low n	low n	low n	low n	low n	low n	low n	low n	low n	low n	low n
ธุรกิจ	45.9	27.0	27.1	38.2%	15.9%	85.5%	14.5%	7.6%	92.4%	17.2%	82.8%
การสื่อสาร	67.9	23.1	9.0	62.7	6.5	65.1	34.9	33.4	66.6	43.1	56.9
ครุศึกษา	46.9	24.8	28.3	47.3	22.3	68.9	31.1	15.2	84.8	46.8	53.2
วิชาอื่น ๆ ที่ เกี่ยวกับการ ศึกษา	53.0	29.6	17.4	48.5	35.8	62.4	37.6	16.9	83.1	65.4	34.6
วิศวกรรม - ศาสตร์	61.2	16.9	21.9	31.0	23.4	86.9	13.1	11.2	88.8	17.8	82.2
ศิลปกรรม- ศาสตร์	43.9	29.0	27.1	71.2	15.0	40.2	59.8	24.9	75.1	54.2	45.8

สาขาวิชา	น้อยกว่า 5 ปี	5-9 ปี	มากกว่า 10 ปี	ผู้ที่ทำงาน พิเศษเพราะหา งานประจำ ไม่ได้ (%)	ผู้สอนที่ไม่มี งานอื่นนอก เหนือจากงาน ที่วิทยาลัย (%)	ลักษณะการว่างงานในการทำงาน อื่น ๆ นอกเหนือจากงานที่ วิทยาลัย		สถานที่ทำงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือ จากงานสอนที่วิทยาลัย		ประเภทของงานอื่น ๆ ที่ นอกเหนือจากงานที่วิทยาลัย	
						งานประจำ (%)	งานพิเศษ (%)	สอนที่สถาบัน การศึกษาระดับ หลังมัธยมศึกษา อื่น ๆ (%)	ทำงานที่อื่น (%)	งานสอน (%)	งานอื่น ๆ (%)
วิชาชีพด้าน วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	low n	low n	low n	low n	low n	low n	Low n	low n	low n	low n	low n
พยาบาล- ศาสตร์	66.2	15.9	17.9	29.6	23.0	63.4	36.6	7.0	93.0	12.9	87.1
วิชาอื่น ๆ ที่ เกี่ยวกับ วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	58.8	23.6	17.6	31.4	13.5	78.4	21.6	5.1	95.0	27.5	72.5
ภาษาอังกฤษ และวรรณคดี	64.0	20.6	15.3	59.1	32.5	48.2	51.8	33.7	66.3	65.9	34.1

สาขาวิชา	น้อยกว่า 5 ปี	5-9 ปี	มากกว่า 10 ปี	ผู้ที่ทำงาน พิเศษเพราะหา งานประจำ ไม่ได้ (%)	ผู้สอนที่ไม่มี งานอื่นนอก เหนือจากงาน ที่วิทยาลัย (%)	ลักษณะการว่าจ้างในการทำงาน อื่น ๆ นอกเหนือจากงานที่ วิทยาลัย		สถานที่ทำงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือ จากงานสอนที่วิทยาลัย		ประเภทของงานอื่น ๆ ที่ นอกเหนือจากงานที่วิทยาลัย	
						งานประจำ (%)	งานพิเศษ (%)	สอนที่สถาบัน การศึกษาระดับ หลังมัธยมศึกษา อื่น ๆ (%)	ทำงานที่อื่น (%)	งานสอน (%)	งานอื่น ๆ (%)
ภาษา ต่างประเทศ อื่น ๆ	54.1	21.3	24.6	58.7	28.4	56.8	43.2	18.4	81.6	60.7	39.3
ประวัติศาสตร์	59.8	22.6	17.6	75.4	18.5	48.1	51.9	50.3	49.8	62.5	37.5
ปรัชญาและ ศาสนา	71.2	13.1	15.7	52.3	23.8	47.1	52.9	36.4	63.7	44.6	55.4
กฎหมาย	50.8	26.1	23.1	32.3	4.7	93.1	6.9	5.8	94.2	8.8	91.3
วิทยาศาสตร์ ชีวภาพ	78.3	12.9	8.8	75.4	23.1	54.9	45.1	40.3	59.7	42.1	57.9

สาขาวิชา	น้อยกว่า 5 ปี	5-9 ปี	มากกว่า 10 ปี	ผู้ที่ทำงาน พิเศษเพราะหา งานประจำ ไม่ได้ (%)	ผู้สอนที่ไม่มี งานอื่นนอก เหนือจากงาน ที่วิทยาลัย (%)	ลักษณะการว่างงานในการทำงาน อื่น ๆ นอกเหนือจากงานที่ วิทยาลัย		สถานที่ทำงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือ จากงานสอนที่วิทยาลัย		ประเภทของงานอื่น ๆ ที่ นอกเหนือจากงานที่วิทยาลัย	
						งานประจำ (%)	งานพิเศษ (%)	สอนที่สถาบัน การศึกษาระดับ หลังมัธยมศึกษา อื่น ๆ (%)	ทำงานที่อื่น (%)	งานสอน (%)	งานอื่น ๆ (%)
วิทยาศาสตร์ กายภาพ	57.5	25.9	16.6	40.7	22.1	52.6	47.4	16.9	83.1	33.7	66.3
คณิตศาสตร์ และสถิติ	53.5	21.3	25.1	48.3	25.3	64.3	35.7	27.3	72.7	64.1	35.9
คอมพิวเตอร์	58.9	24.3	16.8	30.0	10.8	77.6	22.4	6.5	93.5	20.2	79.8
เศรษฐศาสตร์	low n	low n	low n	low n	low n	low n	Low n	low n	low n	low n	low n
รัฐศาสตร์	low n	low n	low n	low n	low n	low n	Low n	low n	low n	low n	low n
จิตวิทยา	64.7	17.5	17.8	54.9	16.6	67.7	32.3	13.4	86.6	14.2	85.8
สังคมวิทยา	57.2	20.3	22.5	43.2	31.6	71.5	28.5	10.9	89.1	35.8	64.2
วิชาอื่น ๆ ใน กลุ่ม สังคมศาสตร์	64.7	24.9	10.4	44.9	18.0	62.0	38.0	29.6	70.4	36.2	63.8

สาขาวิชา	น้อยกว่า 5 ปี	5-9 ปี	มากกว่า 10 ปี	ผู้ที่ทำงาน พิเศษเพราะหา งานประจำ ไม่ได้ (%)	ผู้สอนที่ไม่มี งานอื่นนอก เหนือจากงาน ที่วิทยาลัย (%)	ลักษณะการว่างในการทำงาน อื่น ๆ นอกเหนือจากงานที่ วิทยาลัย		สถานที่ทำงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือ จากงานสอนที่วิทยาลัย		ประเภทของงานอื่น ๆ ที่ นอกเหนือจากงานที่วิทยาลัย	
						งานประจำ (%)	งานพิเศษ (%)	สอนที่สถาบัน การศึกษาระดับ หลังมัธยมศึกษา อื่น ๆ (%)	ทำงานที่อื่น (%)	งานสอน (%)	งานอื่น ๆ (%)
โปรแกรมด้าน อาชีพ	51.0	30.3	18.6	39.7	12.2	79.2	20.8	3.7	96.4	18.2	81.8
โปรแกรมอื่น ๆ ที่เหลือ	63.5	17.5	19.1	42.5	12.8	72.7	27.3	8.6	91.4	31.3	68.7
จำนวนผู้สอน ไม่เต็มเวลา ทั้งหมด	57.0	22.9	20.1	47.8	20.6	66.7	33.3	18.3	81.7	38.0	62.0

แหล่งที่มา : NSOPF-93

ผู้ตอบคำถาม คือ ผู้ที่รับผิดชอบในการสอนในวิทยาลัยชุมชน

ตารางที่ 8 งานชนิดอื่น ๆ (นอกวิทยาลัยชุมชน) ที่อาจารย์พิเศษทำ เทอมฤดูใบไม้ร่วง
ปี 1992

ไม่มีงานอื่น นอกเหนือจากงานสอนพิเศษที่วิทยาลัยชุมชนแห่งนี้	20.60%
มีงานสอนพิเศษที่อื่น	
ที่วิทยาลัยชุมชนอื่น	4.40%
ที่วิทยาลัยที่ใช้เวลาเรียน 4 ปี	5.40%
ที่โรงเรียนประเภท K-12 (รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนภาค	
บังคับตั้งแต่อนุบาลถึงเกรด 12)	1.70%
ที่สถานประกอบการอื่นๆ	3.40%
มีงานสอนประจำที่อื่น	
ที่วิทยาลัยชุมชนอื่น	0.65%
ที่วิทยาลัยที่ใช้เวลาเรียน 4 ปี	1.20%
ที่โรงเรียนประเภท K-12	11.00%
ที่สถานประกอบการอื่นๆ	2.40%
มีงานพิเศษอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การสอนอื่น	
ที่วิทยาลัยชุมชนอื่น	0.20%
ที่วิทยาลัยที่ใช้เวลาเรียน 4 ปี	0.90%
ที่โรงเรียนประเภท K-12	0.20%
ที่สถานประกอบการอื่นๆ	10.30%
มีงานประจำที่ไม่ใช่การสอนที่อื่น	
ที่วิทยาลัยชุมชนอื่น	0.50%
ที่วิทยาลัยที่ใช้เวลาเรียน 4 ปี	1.30%
ที่โรงเรียนประเภท K-12	1.70%
ที่สถานประกอบการอื่นๆ	34.20%
รวม	100.00%

แหล่งที่มา : NSOPF-93

ผู้ตอบคำถาม คือ ผู้ที่รับผิดชอบในการสอนในวิทยาลัยชุมชน

ตารางที่ 9 การว่าจ้าง ปริมาณงาน และลักษณะของอาจารย์แบบพิเศษของวิทยาลัย
ชุมชน เทอมฤดูใบไม้ร่วง ปี 1992

(ผลจากการตอบคำถามที่ว่า การทำงานสอนพิเศษเพราะหางานประจำทำเต็มเวลา
ไม่ได้ ใช่หรือไม่)

ประเด็น	ทำงานสอนพิเศษ เพราะหางานทำไม่ได้ ใช่หรือไม่	
	ใช่	ไม่ใช่
ปริมาณงานสอน		
จำนวนชั่วโมงที่สอนเฉลี่ยในเทอมดังกล่าว	149.33	127.01
จำนวนผู้เรียนที่สอนเฉลี่ยในเทอมดังกล่าว	46.61	37.81
งานอื่นนอกเหนือจากงานในวิทยาลัยชุมชน		
ร้อยละของผู้ที่มีงานอื่น ๆ นอกวิทยาลัย	78.3%	80.5%
ร้อยละของผู้ที่มีงานอื่น ๆ นอกวิทยาลัย แบบเต็มเวลา	51.8%	80.0%
ร้อยละของผู้ที่มีงานอื่น ๆ นอกวิทยาลัย ที่เป็นงานสอน	43.5%	33.1%
ลักษณะประโยชน์		
เพศ		
ผู้หญิง	51.5%	62.7%
ผู้ชาย	48.5%	37.4%
เชื้อชาติ		
ผิวขาว	89.3%	87.1%
ชนกลุ่มน้อย	10.7%	12.9%
อายุ		
น้อยกว่า 35 ปี	18.8%	13.6%
35-44 ปี	33.3%	34%
45-54 ปี	32.7%	28.1%
55-64 ปี	12.4%	15.2%
65 ปี หรือมากกว่า	2.9%	9.2%
ความพอใจในงานที่ทำ		
พอใจหรือพอใจมากในงานในภาพรวม	76.6%	90.7%
พอใจหรือพอใจมากกับผลตอบแทนที่ได้	26.8%	50.0%
พอใจหรือพอใจมากเรื่องความมั่นคง ของงาน	38.2%	69.1%

ประเด็น	ทำงานสอนพิเศษ เพราะหางานทำไม่ได้ ใช่หรือไม่	
	ใช่	ไม่ใช่
พอใจหรือพอใจมากเรื่องโอกาสในการ ก้าวหน้า	24.4%	54.5%
ผู้ที่คิดว่าโอกาสในการก้าวหน้าของผู้สอน ที่มีอาวุโสหน่อยมีน้อยลงในช่วงไม่กี่ปีที่ ผ่านมา	39.3%	21.1%
ผู้ที่จะเลือกทำงานวิชาการถ้ามีโอกาส เลือกได้อีกครั้ง	88.5%	87.1%

แหล่งที่มา : NSOPF-93

ผู้ตอบคำถาม คือ ผู้ที่รับผิดชอบในการสอนในวิทยาลัยชุมชน